

mevzu

sosyal bilimler dergisi | journal of social sciences

e-ISSN 2667-8772

mevzu, Özel Eğitimde Disiplinlerarası Çalışmalar Özel Sayısı 2024, s. Ö2: 33-74

Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi Filminin Tannenbaum Yıldız Modeline Göre Analizi: Potansiyelin Yeteneğe Dönüşümü
Analysis of the Gifted Hands: Ben Carson Story Movie According to Tannenbaum's Star Model: Transforming Potential into Talent

Marilena Z. LENA-TAŞÇILAR

Doç.Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim ABD,
Assoc.Prof, İstanbul Medeniyet University,
Faculty of Educational Sciences Department of Special Education
marilena.tascilar@medeniyet.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1271-0371

DOI: 10.56720/mevzu.1550192

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received: 14 Eylül / September 2024
Kabul Tarihi / Date Accepted: 14 Kasım / November 2024
Yayın Tarihi / Date Published: 31 Aralık / December 2024
Yayın Sezonu / Pub Date Season: Özel Sayı / Special Issue

Atf / Citation: Leana-Taşçılar, Marilena. "Yetenekli Eller Filminin Tannenbaum Yıldız Modeline Göre Analizi: Potansiyelin Yeteneğe Dönüşümü". *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, Ö2: Özel Eğitimde Disiplinlerarası Çalışmalar Özel Sayısı (Aralık 2024): 33-74.
<https://doi.org/10.56720/mevzu.1550192>

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.
Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected.
web: <http://dergipark.gov.tr/mevzu> | <mailto:mevusbd@gmail.com>

Copyright © CC BY-NC 4.0

Öz

Bu çalışma, *Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi* filminin Tannenbaum'un Yıldız Modeli'ne göre üstün yetenekli bireylerin yetenek gelişimini nasıl ele aldığını incelemektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılarak filmdeki olaylar, karakter gelişimi ve temalar beş temel faktör olan genel yetenek, özel yetenek, çevre, şans ve zihinsel olmayan bireysel faktörler üzerinden değerlendirilmiştir. Tannenbaum'un Yıldız Modeli, yetenekli bireylerin gelişiminde çevresel ve bireysel faktörlerin rolünü vurgulayan kapsamlı bir kuramdır. Bu bağlamda, Ben Carson'un başarı yolculuğu, özellikle ailesel ve çevresel desteklerin, içsel motivasyonun ve fırsatların değerlendirilmesinin üstün yetenekli bireylerin yeteneklerini nasıl geliştirebileceği konusundaki çıkarımlarıyla analiz edilmiştir. Filmde Carson'un yaşadığı zorluklar ve başarıları, Tannenbaum'un modelinde yer alan tüm bileşenlerin yetenek gelişimine nasıl katkıda bulunduğunu göstermektedir. Yapılan analiz sonucunda beş temaya ulaşılmıştır. Bunlar; üstün yetenek ve bilişsel kapasite, sıradışı beceriler ve yetenek alanları, annenin etkisi ve çevre, psikolojik sağlamlık, kendini adama ve duygusal büyüme son olarak da fırsatlar ve kritik olaylar temalarıdır. Her bir temanın altında yer alan alt temalar da ortaya konmuş ve alanyazın ışığında tartışılmıştır. Araştırma sonuçları, yetenek gelişiminde Tannenbaum'un önerdiği üzere aile desteği, çevresel faktörler ve bireyin içsel motivasyonunun önemini ortaya koyarken, şansın ve fırsatların da bu süreçte kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre benzer durumda olan üstün yetenekli bireylerin yetenek gelişimine etki edebilecek çıkarsamalar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üstün yetenekli bireyler, yetenek gelişimi, film analizi, Tannenbaum modeli.

Abstract

This study examines the representation of the true story depicted in the film *Gifted Hands*. The *Ben Carson Story* assesses the manner in which the film addresses the talent development of gifted individuals in accordance with Tannenbaum's Star Model. In this study, a content analysis method, one of the qualitative research methods, was employed to evaluate the events, character development, and themes in the film based on five main factors:

general ability, special ability, environment, luck, and individual non-mental factors. Tannenbaum's Star Model is a comprehensive theory that places significant emphasis on the role of environmental and individual factors in the development of talented individuals. In this context, an analysis was conducted of Ben Carson's journey to success, with particular attention paid to the role of familial and environmental supports, intrinsic motivation, and seizing opportunities in the development of the talents of gifted individuals. Carson's experiences in the film serve to illustrate the manner in which the various elements of Tannenbaum's model contribute to the development of talent. The analysis yielded five themes. The themes that emerged from the analysis were: giftedness and cognitive capacity, extraordinary skills and areas of talent, maternal influence and environment, psychological resilience, commitment and emotional growth, and finally, opportunities and critical events. In addition, subthemes under each theme were presented and discussed in the context of previous literature on the subject. The findings of the study indicate the significance of familial support, environmental influences, and intrinsic motivation in the development of talent, as proposed by Tannenbaum. Additionally, the study underscores the pivotal role that chance and opportunities play in this process. Furthermore, the findings of the study led to the formulation of inferences that may influence the talent development of gifted individuals in analogous circumstances.

Keywords: Gifted people, talent development, movie analysis, Tannenbaum's model.

1. Giriş

Üstün yetenekli bireylerin toplumda fark edilmesi ve ihtiyaçları olan eğitimi alabilmeleri bu kişilerin dünyaya sunacakları katkı açısından büyük önem taşımaktadır. Üstün yetenekli bireyler, zihinsel kapasite başta olmak üzere, çeşitli yetenek alanlarındaki performans, esnek düşünme, yeni fikirler üretme, hafıza, dikkat, motivasyon, analitik düşünme gibi pek çok alanda yaşatlarının ilerisinde performans gösteren bireylerdir (Davis - Colangelo, 1997; Renzulli, 2002; Sternberg, 2003). Ancak bu bireylerin toplumda fark edilmeleri ve tanınmaları düşünüldüğü kadar kolay değildir (Sak, 2017). Tanılanmada ve fark edilmelerinde yaşanan zorluklar, hem psikolojik süreçle-

rini etkilemekte (Leana-Taşçılar, 2018) hem de yetenek gelişimlerini aksatmaktadır (Olszewski-Kubilius vd., 2019).

Yetenek gelişimi, bireyin sahip olduğu potansiyelin uygun koşullar altında gerçek yeteneğe dönüşmesi sürecini ifade eder. Yetenekli bireyler, potansiyellerini tam anlamıyla kullanabilmek için hem içsel hem de dışsal desteklere ihtiyaç duyarlar. Bu desteklerin sağlanmaması durumunda, birey potansiyelinin altında performans gösterebilir ve yetenek tam anlamıyla gelişmeyebilir (Gagne, 2021). Bu süreç, bireyin doğuştan getirdiği yeteneklerin yanı sıra, çevresel faktörler, eğitim ve fırsatlarla da şekillenir.

Bu bağlamda üstün yetenekli bireylerin eğitim süreçleri ve potansiyellerini tam anlamıyla gerçekleştirebilmeleri, özel eğitim yaklaşımlarını ve destekleyici çevresel faktörleri gerektirmektedir. Bu durumu kapsamlı bir şekilde ele alan Üstünlüğün Aktiotop Modeli'ne göre üstün bireyin potansiyelini gerçekleştirebilmesi için eğitim ve öğrenme sermayelerine ihtiyaç duymaktadır (Ziegler, 2005). Eğitim sermayesi dış kaynaklı, ekonomik, kültürel, sosyal, altyapısal ve didaktik destekleri kapsarken; öğrenme sermayesi kişinin kendisinden kaynaklı fiziksel/bedensel, davranışsal, hedefe odaklı, deneyimsel ve dikkate dayalı olmasını gerektiren destekleri kapsamaktadır (Leana-Taşçılar, 2014). Öte yandan Gagne de (2021) Ayrımsal Üstün Zeka ve Üstün Yetenek Kuramı'nda üstün zekanın üstün yeteneğe dönüşebilmesi için çeşitli çevresel katalizörlere ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. Genel anlamda üstün yetenekli bireylerle ilgili ortaya atılan kuram ve modellerin çoğunda çevre faktörünün tek etmen olmasa da çok önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir (Gagne, 2021; Simonton, 2021; Tannenbaum, 2003; Ziegler, 2005).

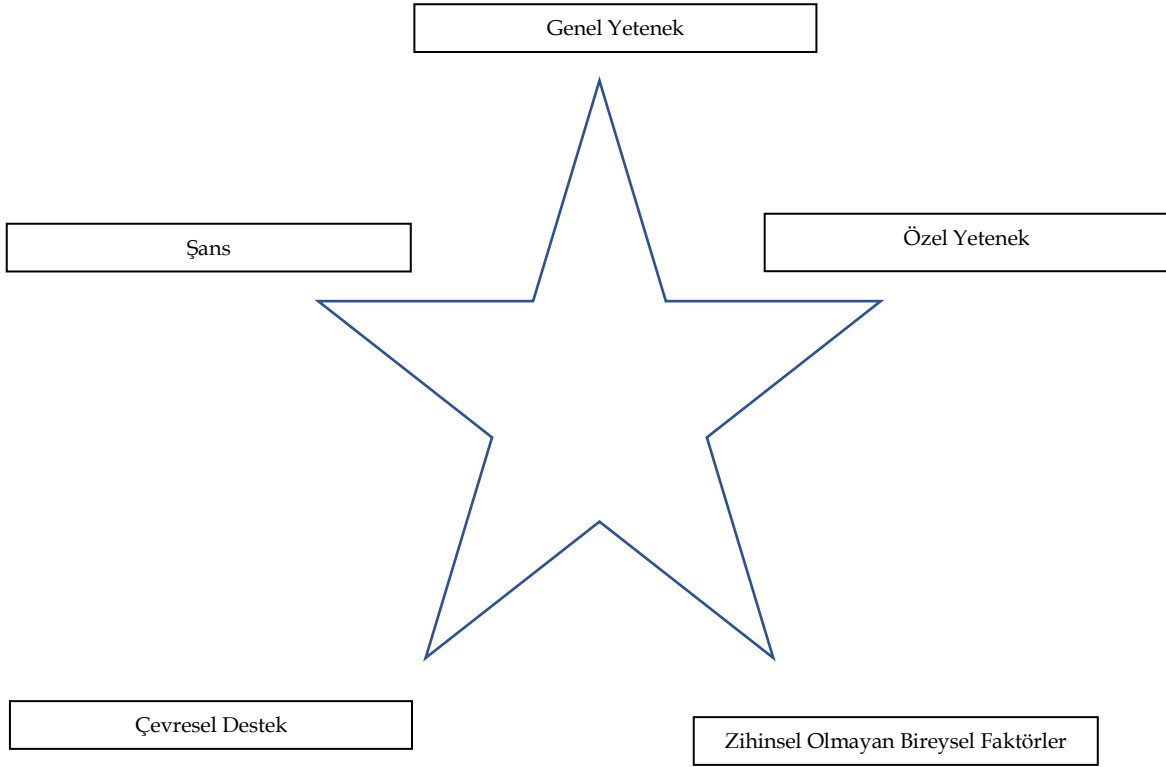
Yetenek gelişimi süreci, yeteneğin yalnızca bir başlangıç noktası olduğunu ve bu potansiyelin uygun koşullar altında geliştirilmesi gerektiğini ifade eder. Sternberg ve Davidson (2005), yetenekli bireylerin potansiyel yeteneklerinin ortaya çıkarılabilmesi için uygun eğitimsel müdahalelere ihtiyaç duyduğunu belirtir. Bu müdahaleler, bireyin yetenek alanında uzmanlaşması ve performansını en üst seviyeye çıkarması için kritik bir öneme sahiptir (Sak, 2017). Yetenek gelişimi sürecinde motivasyon ve öz-düzenleme gibi bireysel faktörler de önemli bir rol oynar. Yetenekli bireylerin, özellikle öz-düzenleme becerilerini geliştirmelerinin, potansiyellerini gerçek yeteneğe dönüştürmede

önemli bir etken olduğu bilinmektedir (Zimmerman, 2002) . Öz-düzenleme, bireyin kendi öğrenme sürecini yönetme ve zorluklarla başa çıkabilme kapasitesini ifade eder ve bu beceri yetenek gelişiminde kritik bir unsurdur. Şans yetenek gelişimi için büyük öneme sahip bir diğer faktördür. Tüm bu faktörleri tek bir modelde ele alan Tannenbaum 'şans' faktörünü de dahil ederek yetenek gelişimi konusuna önemli bir bileşen eklemiştir (Tannenbaum, 2003).

Tannenbaum'un Yıldız Modeli bu çerçevede yetenek gelişimi etkileyen çeşitli faktörleri bütüncül bir yaklaşımla ele alarak, üstün yetenekli bireylerin potansiyelini ortaya çıkmasında çevrenin rolünü daha derinlemesine anlamamıza olanak sağlamaktadır. Bu model, üstün yeteneğin sadece bireyin doğuştan getirdiği yeteneklerle sınırlı olmadığını, çevresel, kişisel, hatta şans faktörlerinin de bu süreçte belirleyici olduğunu öne sürmektedir (Tannenbaum, 2003).

1.1.Tannenbaum'ın Yıldız Modeli

Tannenbaum üstünlük tanımını, insanların ahlaki fiziksel sosyal, duygusal veya estetik yaşamlarını kapsayan alanlarda performans sergileme ve fikir üretme potansiyeline sahip çocuklar üzerine odaklamıştır (Tannenbaum, 2003). Tannenbaum, üstün yetenekli bir bireyin süreç içinde belirlenebileceğini düşünmekte bu nedenle de 'üstün' yerine 'umut vaat eden' ya da 'potansiyeli olan' terimlerini kullanmayı tercih etmektedir (Sağlam vd., 2022). Tannenbaum, üstünlüğün tanımlanmasında Yıldız Modeli'ni önermektedir. Modelini üstün yetenekli bireylerin psikolojik ve eğitimsel özelliklerine dayandırmaktadır. Bu modele göre üstün davranışa etki eden beş faktör bulunmaktadır ve bunların her biri yıldızın sivri bir ucunu oluşturmaktadır (Bknz. Şekil 1.). Bu faktörler, 1) zihinsel yetenek, 2) özel yetenek, 3) çevre, 4) zihinsel olmayan bireysel faktörler ve 5) şans (Sak, 2017). Bu beş faktör farklı kategoriler oluşturmak üzere etkileşimde bulunur; ancak üstün zekanın varlığı için hepsi gereklidir. Bu faktörler bir araya geldiğinde çocuğun gelecekte üstün yetenekli bir yetişkin olma potansiyeline sahip olduğu anlamına gelmektedir (Tannenbaum, 2003).

Şekil 1. Tannenbaum'un Yıldız Modeli

Tannenbaum'un vurguladığı üzere bu faktörlerin hiçbiri kendi başına üstün yeteneğin oluşumu için yeterli değildir. Bir faktörün bile eksikliği önemlidir ve diğer dördünün bir arada olması bir anlam ifade etmemektedir (Demirel - Sak, 2011). Bu faktörlerin her biri dinamik ve statik olmak üzere iki alt faktörden oluşmaktadır (Tannenbaum, 2003).

Genel yeteneğin statik boyutu, Spearman'ın ifade ettiği g faktörü olarak görülebilir ve özellikle zihinsel olarak kuvvetli olan yönlere ve soyut düşünme becerisine işaret etmektedir. IQ'nun erken dönemde değerlendirilmesi,

kişinin geleceği için yanlış yönlendirmelere sebebiyet verebilmektedir. Bu nedenle IQ, Tannenbaum'a (2003) göre çok fazla abartılmaması gereken bir özelliktir. Genel yeteneğin dinamik boyutu ise, zihinsel becerilerin nasıl ve ne kadar iyi işlediklerine odaklanmaktadır. Başka bir deyişle kişinin kişilik özellikleri, çevresi de deneyimleri onu biricik kılmaktadır. Bu alt boyut daha çok üstün yetenekliliğin üretkenliğine ve performansa dönüşmesine odaklanmaktadır (Tanannenbaum, 2003).

Tannenbaum'a göre özel yeteneğin statik boyutunda, sıradışı yetenekler yer almaktadır. Tannenbaum'un aktardığına göre (2003), özel yetenek alanlarını Thustone yedi tane olarak belirlemiştir (muhakeme, muhakeme, kelime akıcılığı, sayı hakimiyeti, hafıza, uzamsal ilişkiler ve algısal hız). Guilford ise 150 faktör ve beş boyuttan (bilgi, hafıza, tümevarım, tümdengelim ve değerlendirme) oluşan bir yapıdan bahsetmektedir (Guilford, 1966). Benzer şekilde Gardner Çoklu Zeka yapısından bahsetmektedir. Bu bakış açılarından hareketle özel yetenekler, genel yetenek varsa çocuğun belirli bir alanda gelişmesine yardımcı olabilmektedir (Gardner - Hatch, 1989). Ancak üstün yeteneğin ortaya konabilmesi için bunların zengin bir çevre ve şans faktörü ile harmanlanması gerekmektedir (Tannenbaum, 2003). Özel yeteneğin dinamik boyutunda, daha çok sanat alanında yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular bulunmaktadır ve üretkenliğe odaklanmaktadır.

Zihinsel olmayan bireysel faktörlerin statik boyutunda, kişilik özellikleri yer almaktadır. Ancak bu özellikler mi başarıyı getirmektedir yoksa başarılı kişilerin özellikleri mi bunlardır bunun ayırımını yapmak mümkün değildir. Bunların en başında Renzulli'nin de modelinde yer verdiği motivasyon bulunmaktadır. Bir diğer özellik de çalışma bulgularının tutarsızlık sergilediği benlik algısıdır. Üstün yetenekli bireylerin normal yaşlılarından farklılık sergiledikleri diğer özellikler de bağımsızlık, iç motivasyon, esneklik, kendini kabul, ve psikososyal uyumdur (Olszewski-Kubilius vd., 1988). Dinamik boyutta ise, sahip olunan motivasyonun iç mi yoksa dış kaynaklı mı olduğu önemlidir. Aynı zamanda başarı odaklı olmanın aşırı duyarlık sergilemekle de bağlantılı olduğu görülmektedir. Benlik algısının da kendi alt bileşenleri bulunmaktadır. Bazı durumlarda üstün yetenekli bireyler başarısız olmaktan korktukları için o sınava/değerlendirmeye girmekten kaçınırlar.

Tannenbaum'un (2003) Yıldız Modelinde, çevre de önemli bir etmendir. Çevrenin statik boyutunda hem genel anlamda toplum hem de çocuğun yakın çevresindeki sınıfın önemini vurgulamaktadır. Yeteneğin çevre tarafından desteklenmesine, iteklenmesine, geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Belirli bir noktada başarılar elde edilmeye başlandığında çevrenin önemi daha da artar. Yaratıcılığın gelişimi için de çevresel destek önemlidir. Kişinin bulunduğu sosyal sınıfın da, arkadaş çevresinin de rolü büyüktür. Sınıf, öğretmen, çocuğun sınıftaki konumu, destekleniyor olup olmadığı, hızlandırma, sınıf atlama gibi eğitimsel önlemlerin alınıp alınmadığı üstün yeteneğin gelişiminde etkili olmaktadır. Dinamik boyutta ise, ev ortamı ve psikoeğitimsel imkanlar yer almaktadır. Evdeki iklim çocuğun okula karşı tutum ve motivasyonunu etkilemektedir.

Yıldız Modelinde, şans faktöründeki statik boyutta, kişinin hayatındaki beklenmedik aniden gelişen olaylar/durumlar yer almaktadır (Tannenbaum, 2003). Dinamik boyutta ise şansın dört farklı tipinden bahsedilmektedir (Austin, 1978). Bunlar basit olarak şans, iyi ya da kötü olabilir etkin olmayan kişinin yanlış ya da doğru zamanda yanlış ya da doğru yerde olmasıdır. İkinci düzeyde şans, kişinin kendi şansını yaratması, üçüncü düzeyde şans geldiğinde hazır bulunmak ve son olarak da kişinin bireysel olarak yapabildiklerinden kaynaklı olarak şanslı olmaktır.

1.2. Eğitim Araştırmalarında Film Analizi

Son yıllarda eğitim araştırmalarında film analizi giderek daha fazla ilgi gören bir yöntem haline gelmiştir. Filmler, toplumun çeşitli konulardaki algılarını şekillendiren güçlü medya araçlarıdır ve eğitimle ilgili pek çok temayı da derinlemesine işlemektedir. Özellikle üstün yetenekli bireylerin eğitim süreçleri, zorlukları ve gelişimlerine dair filmler, hem halk arasında bu konulara dair farkındalık oluşturmakta hem de eğitimciler ve araştırmacılar için ilgi çekici analiz materyalleri sunmaktadır (Afat vd., 2020) . Film analizi, eğitimsel içeriklerin incelenmesi, karakter gelişimleri ve öğretim yöntemlerinin daha geniş bir bağlamda değerlendirilmesi için kullanışlı bir araç olarak kabul edilmektedir (Carley, 1999).

Filmlerinde, bireylerin yeteneklerinin nasıl keşfedildiği, öğretmen-öğrenci ilişkilerinin dinamikleri ve eğitim sistemlerinin üstün yetenekli birey-

lere nasıl yaklaştığı sıklıkla ele alınan temalardır. Bu temalar, eğitim araştırmalarına zengin bir içerik sunarken, aynı zamanda gerçek yaşamla bağ kurmamıza olanak tanır. Bir filmin baş karakteri aracılığıyla yetenekli bir bireyin içsel ve dışsal mücadelelerini izlemek, teorik eğitim modellerinin nasıl pratikte çalıştığını anlamamıza da katkıda bulunur. Bu bağlamda, filmler yalnızca eğlence amacıyla değil, aynı zamanda eğitimin çeşitli boyutlarını ve zorluklarını daha geniş kitlelere ulaştırmak için etkili bir araç olarak kullanılır (Afat vd., 2020; Elnur, 2024)

Film analizlerinin eğitsel bağlamda kullanımı, öğretim stratejilerinin, öğrenci-öğretmen ilişkilerinin ve öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerinin incelenmesi açısından benzersiz fırsatlar sunmaktadır. Eğitici filmler, öğrencilere rol model olabilecek karakterler üzerinden öğrenmeyi desteklerken, aynı zamanda eğitimcilerin karşılaşılabileceği zorlukları ve fırsatları da gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda, eğitim araştırmalarında film analizi, eğitimcilerin mevcut sistemleri değerlendirmeleri ve iyileştirme alanlarını belirlemeleri açısından oldukça faydalıdır (Yesiltaş - Bostan, 2023). Film analizlerinin eğitsel çalışmalarda kullanılmasının bir diğer avantajı, kuramsal modellerin somut örneklerle desteklenebilmesidir. Örneğin, Tannenbaum'un Yıldız Modeli gibi teorik çerçeveler, filmler üzerinden daha anlaşılır hale gelebilir ve öğrencilerin yetenek gelişim süreçlerinin dinamiklerini daha iyi kavramamıza yardımcı olabilir. Böylece eğitimde kuram ve uygulama arasında köprü kurmak mümkün hale gelir.

Üstün yetenekli bireylerin özelliklerini anlama, eğitimsel süreçleri ile ilgili öğretmen adaylarına bilgi aktarımında bulunma amacıyla da film analizleri yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Afat vd. (2020), Gifted (Deha) filmi bağlamında özel yeteneklilere ve eğitimlerine yönelik çıkarsamalarda bulunmuştur. Aynı filmi analiz eden Maharani, nezaket stratejisini' tartışmışlardır (Maharani, 2023). Yine Gifted filmini değerlendiren başka araştırmacılar, üstün yetenekli bireylerin kariyer gelişimleri açısından ele almıştır (Duman - Özdemir, 2024). Şakar, özel yetenekli çocukların konu edildiği 36 filmi inceleyerek karakterlerin demografik ve farklı gelişim alanlarındaki özelliklerini değerlendirmişlerdir (Şakar vd., 2023). Mushkina ve arkadaşları (2022), öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklarla çalışmalarında karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmenin bir yolu olarak okulla ilgili filmleri bilimsel olarak

yorumlamışlardır (Mushkina - Maznichenko, 2022). Üstün yetenekli çocuklardaki kişilik gelişiminde film terapisini kullanan uzmanlar da bulunmaktadır (Kangas vd., 2017).

Bu bağlamda üstün yetenekli öğrencileri konu alan filmlerin analizleriyle ilgili çalışmalar bulunmakla birlikte, belirli bir model üzerinden filmi analiz eden bir araştırmaya raslanmamıştır. Buna ek olarak Tannenbaum'un Yıldız Modeli'ni temele alarak yapılan araştırmaların sayısı da oldukça sınırlıdır (Sağlam vd., 2022). Özellikle yukarıda bahsedilen faktörlerin dağılımının ne oranda olması gerektiği ile ilgili de kesin bir görüş bulunmamakla birlikte, her bir faktörün mutlaka yer alması gerektiği savunulmaktadır. Bununla birlikte modelin ve modele dayalı üstünlük tanımının daha iyi anlaşılabilmesi için araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu doğrultuda mevcut araştırmanın temel amacı; Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi filminin, Tannenbaum'un Yıldız Modeli'ne göre analiz ederek, üstün yetenekli bireylerin potansiyelinin nasıl yeteneğe dönüştüğünü anlamaktır. Bu bağlamda, filmde Ben Carson'un gelişimi üzerinden yetenek gelişim süreçlerini, çevresel ve bireysel faktörlerin rolünü incelemek ve bu süreçlerin Tannenbaum'un beş temel faktörü ile nasıl örtüştüğünü ortaya koymak hedeflenmektedir. Başka bir deyişle bu araştırmanın yanıt aradığı temel soru ' Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi' filmi, Taenbaum'un Yıldız Modeli bağlamında, üstün zeka ve yetenek gelişimini nasıl yansıtmaktadır?

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki soruya yanıt aranmıştır. 'Filmde Ben Carson'un yetenek gelişimi, Tannenbaum'un beş bileşeni-ne (genel yetenek, özel yetenek, çevre, şans ve zihinsel olmayan bireysel faktörler) uymakta mıdır?

2.Yöntem

Bu çalışma, Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi (2009) filminin üstün yetenekli bireyler için Tannenbaum'un ortaya attığı Yıldız Modeline göre incelenmesinin yapıldığı nitel bir araştırmadır. Bu araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, filmdeki temaların ve karakterin özelliklerinin kuramsal çerçeveye oturtulması amacıyla kullanılmıştır. Tananbaum'un Yıldız Modelii yetenek gelişimini etkileyen beş temel faktörü (genel yetenek, özel yetenek, çevre, şans ve zihinsel olmayan bireysel faktör-

ler) içermektedir. Bu faktörlerin her biri filmdeki olay örgüsü ve karakter gelişimi üzerinden değerlendirilmiştir.

2.1. Veri Birimi: 'Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi Filmi'

Asıl ismi 'Gifted Hands: Ben Carson Story' olan filmin Türkçe ismi 'Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi'dir. Film 2009 yılı ve Avustralya, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri ortak yapımıdır. Yönetmeni Thomas Carter, yazarı ise John Pielmer'dır ve Dr. Ben Carson'un gerçek hikayesinden esinlenerek beyaz perdeye uyarlanmıştır. Filme youtube web sitesinden ücretsiz olarak ulaşılmıştır (<https://www.youtube.com/watch?v=2jUhyvjD1uo&t=4090s>). Ben Carson dünya çapında ünlü bir çocuk beyin cerrahıdır ve uzun yıllar boyunca Johns Hopkins Üniversitesi hastanesinin cerrahi kliniği şefliğini üstlenmiştir. Ayrıca gerçekleştirilmesi çok zor olan beyinleri bitişik ikizlerin ayrılması ameliyatlarını başarılı bir şekilde yürüten bir doktordur. Film Internet Movie Database (IMBD)'de medikal drama, biyografi ve drama kategorilerinde yer almaktadır. Başlıca oyuncularını Cuba Gooding Jr. (Ben), Kimberly Elise (anne) ve Aunjanue Ellis-Taylor (eşi)'dir. Film 16 ödüle aday olarak gösterilmiş ve sekiz adet ödül kazanmıştır ("Gifted Hands: Ben Carson Story", 2009)

Film, başarılı bir beyin cerrahının beyinden birleşik iki bebekleri ayırması için başka bir ülkeden aldığı davet ve bu daveti kabul edip etmeyeceği ile ilgili yaptığı sorgulamalarla başlamaktadır. Daha sonra 1961 yılına Detroit'e geçer ve Ben'in çocukluğunu anlatmaya başlar. Ben Carson, annesi ve ağabeyi ile birlikte yaşayan, okulda çok da özel bir başarı sergilemeyen, hatta vasat denebilecek, sınıftaki tek siyahi olan bir ilkokul öğrencisidir. Annesi iki oğlunu babasız bir şekilde büyütmek ve ailenin geçimini sağlamak zorundadır ancak bu konuda zorlanmakta, ev temizliği gibi işlerde çalışmak ve para kazanmaktadır. Ben'in annesi arkadaşlarının onunla dalga geçmesi ve Ben'in bir çocukla kavga etmesi sonucunda okula çağırılır. Bu olaydan sonra müdür ve annesi onunla konuşur ve Ben'e 'sen de yapabilirsin, başarılı olabilirsin' mesajı verir. Ben'in notları yavaş yavaş yükselişe geçer (F'ten D'ye). Ancak bu sırada Ben'in annesi depresyona girer ve tedavi olmak için bir süreliğine psikiyatri kliniğine yatar. Çıktığında Ben'in notları daha da yükselmiştir, kendisi de bir profesörün yanında işe girer ve kitaplarla tanışır. Annesi Ben ve ağabeyinin çok televizyon izlediğini fark ederek onlara ancak kütüphaneye gidip ki-

tap okudukları takdirde televizyon izleyebileceklerini söyler. Böylece Ben kütüphaneye gitmeye ve farklı farklı kitaplar okumaya, bundan da keyif almaya başlar. Kütüphane dönüşünde yerde bir taş bulur ve onu inceler, taş hakkında kitaplar edinir ve okumaya başlar. Tamamiyle şans eseri bir öğretmeni derste taşlarla ilgili bir soru sorar ve sınıfta sadece Ben yanıtlayabilir. Öğretmen bu durumu garipser ancak Ben'i mikroskopla tanıştırır ve ona deney ortamı sunar. Ben ilk defa sınıfındaki spelling yarışmasını birincilikle bitirir. Ancak ödül töreninde sınıf öğretmeninin ırkçılık söylemlerine annesi çok üzülür ve Ben'in daha iyi bir eğitime ihtiyacı olduğunu düşünerek Boston'a taşınırlar.

Ağabeyi ile birlikte televizyonda izledikleri bilgi yarışmasında sanat alanındaki soruları yanıtlayamadını fark edince kendini sanat alanında da geliştirmeye müzelere gitmeye, klasik müzik dinlemeye başlar. Boston'daki okuldaki arkadaşlarının zorbalığına maruz kalır, ergenliğe girmesiyle talepleri artar ve annesinden beklentileri çoğalır. Bir gün bir arkadaşını bıçaklamaya kalkışır ancak bıçak kırılır ve Ben'de yaptığının ne kadar yanlış olduğunu anlar.

Bu aşamadan sonra film 1969 yılında Ben'in Yale Üniversitesi Tıp Fakültesinde okumaya başlamasına ve orada beyin ile tanıştığı derse geçer. Daha sonra üniversiteyi burslu kazandığını öğreniriz. Langırt oynarken el göz koordinasyonun çok iyi olduğunu fark eder ve bunun beyin cerrahı olması için önemli bir özellik olduğunu bildiği için bu alanda kendini geliştirmeye devam eder. Ancak zorlandığı derslerde annesi ona yine uzaktan da olsa destek olur. Bu sırada daha sonra eşi olacak olan kız arkadaşı da onu beyin cerrahı olması konusunda cesaretlendirir. Kimya dersi rüyalarına girer ancak sıkı çalışarak başarısız olacağı ve bursunu kaybetmesine neden olabileceği sınavdan 97 (A) ile geçer.

1976 yılında John Hopkins hastanesine beyin cerrahisi bölümünde ihtisas yapmak için başvurur. Mülakkataki hocası 125 kişinin başvurduğunu ve sadece 2 kişinin alınacağını söyler. Onu seçmeleri konusunda ciddi bir konuşma yapan Ben, hoca ile ortak noktaları olan klasik müzik sevme üzerine yaptıkları diyalogtan sonra kabul alır. İnternken acil gelen bir hastayı ameliyat etmek zorunda kalır ancak bunu hocalarından izin almadan yaptığı için atılmak teh-

likesi ile karşı karşıya kalır. Ancak hastanın durumu acil olduğundan ve hayatta kaldığı için hocası onu tebrik eder. Bu aşamadan sonra riskli beyin ameliyatları gerçekleştirmeye başlayan Ben epilepsi nöbeti geçiren bir kızı başarılı bir şekilde ameliyat ederek üne kavuşur ve aynı zamanda kliniğin en geç şefi olur. Bu sırada karısı ikiz bebeklere hamiledir ancak ne yazık ki düşük doğum gerçekleşir. Bu olay beyinden yapışık ikiz bebeklerin ameliyat edilmesi tekli fiyle aynı zamana denk düşer ve Ben bu zor ve riskli ameliyatı gerçekleştirmeyi göze alır. Ancak önemli bir sorun vardır. Daha önce böyle bir ameliyat sonrasında bebeklerinin her ikisinin de canlı kalması mümkün olmamıştır. Bunun en önemli nedeni aşırı kan kaybından iki bebekten birinin ölmesidir. Ancak Ben uzun süre boyunca bu sorunu nasıl çözebileceğini düşünür ve nihayet çözümü bularak ameliyatı başarılı bir şekilde her iki bebeği de kurtararak gerçekleştirir.

2.2.Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırma kapsamında, Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi film içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizi metinlere ve kullanıldıkları bağlamalara yönelik anlamlı ve geçerli çıkarımlar yapabilmek için kullanılan bilimsel bir araştırma yöntemidir (Krippendorff, 2004). İçerik analizi, sadece görünen kısma değil arka planda kalan ve yoruma dayanan kısma da dayanmaktadır. Bu doğrultuda metnin tema ve içeriğinin birincil okumayla ele alınırken, bağlam dokusunu da ikincil okumayla incelemektedir (Schreier vd., 2019).

Bu şekilde filme ulaşılmış ve izlenmiştir. Filmin tamamı araştırma sürecine dahil edilmiştir. Filmde üstün yetenekli bireyle ilgili ve Tannenbaum'un Yıldız Modeli ile ilişkilendirilebilecek her sahne içerik analizi ile incelenmiştir. Belirlenen temalara uygun kısımlar saptanarak analiz edilmiştir.

Güvenirliğin sağlanması için araştırmacıdan bağımsız iki alan uzmanını görüşü alınmıştır. Uzmanların tema listelerine ilişkin yaptıkları incelemelerde görüş ayrılığına düşülen durumlarda diğer uzmandan ortak görüş alınarak yeniden kodlama yapılmış, görüş birliği ve görüş ayrılığı olan kodlamalar tespit edilmiştir. Araştırmacı ve uzmanlar arasındaki görüş birliği ve ayrılıklarının araştırmanın güvenilirliği üzerindeki etkisi, Miles ve Huberman'ın formülünden $[Görüş\ birliği / (Görüş\ birliği + Görüş\ ayrılığı) \times 100]$ yararlanılarak ince-

lenmiştir (Miles - Huberman, 2021). Yapılan inceleme sonucunda araştırmacı ve iki uzmanın görüşleri arasındaki uzlaşma (güvenirlilik) sırasıyla %90 ve %92 olarak bulunmuştur.

2.3.Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmalarda, araştırmacının uzmanlık alanı, deneyimi ve yetkinliği inandırıcılık açısından önemlidir (Patton, 2002). Bu bağlamda, araştırmacının üstün yetenekli yetişkinler, çocuklar ve ebeveynleriyle ilgili 22 yıllık çalışma deneyimi bulunmaktadır. Araştırmacı, bilimsel çalışmalarının bir bölümünde üstün yetenekli çocukların ebeveynlerine yönelik eğitimler düzenlemiştir. Ayrıca, üstün yetenekli çocukların tanınması konusunda da uzmandır.

3.Bulgular

Bu araştırmada, üstün yetenekli bireylerin özelliklerini ve yetenek gelişimi konusunda eğitimsel süreçlerinde ihtiyaç duydukları desteği daha iyi anlamak için 'Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi' filmi, Taenbaum'un Yıldız Modeli bağlamında incelenmiştir. Bu doğrultuda yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıda verilmektedir. Çalışmada araştırma sorusu doğrultusunda ulaşılan temalara ve alt temalara Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1: Üstün yetenek ve bilişsel kapasite ile ilgili temalar, alt temalar, alt temayı vurgulayıcı diyalog ve sahne örneği

Tema	Alt Tema	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı diyalog	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı sahne örneği
Üstün Yetenek ve Bilişsel kapasite	Çalkantılı akademik başarı	İlkokulda akademik olarak başarısız olmasına karşın orta okulda başarısı yükselmiştir. Üniversiteyi burslu okumuş Johns Hopkins üniversitesindeki ihtisas bölümüne 125 kişi arasından seçilen 2 kişiden biri olmayı başarmıştır.	İlkokul başarısızlık sahnesi (7dk 09 sn -8dk 29sn) Orta okul başarı sahnesi (27dk,56sn)

		- 28dk, 10sn) Üniversiteyi burslu okuduğuna dair sahne (45dk,43 sn - 46dk,47sn) 125 kişi arasından seçildiği sahne (50dk,38sn - 52dk,30sn) Ben'in sınıf-taki sınavından başarısız olduğunu gösterene sahne (7dk 09 sn -8dk 29sn) Derste öğretmenin
Beklenmedik başarısızlık	-Benjamin kaç tane doğrun var? - hiç. -Dokuz mu dedin aferin sana -hayır öğretmenin hiç dedi	söylediklerini zihninde canlandırdığı sahne (14dk 07sn-15dk 37sn)
Gelişmiş Hayalgücü	-Ve başardım anne, zihnimde canlandırdım. Beynimle gördüm. -Bu iyi Ben, hayalgücün çalışıyor.	Basın açıklaması sahnesi (1saat 28dk 30sn-1saat 30dk)
Mesleki Başarı	-Tebrikler Dr.Carson başardınız. -Harika iş çıkardın Ben. Basın açıklamasında: Dr.Carson bu ameliyatı nasıl gerçekleştirdiğiniz? Bu dünyada ilk defa yapılıyor.	

Tablo 1.'de de görüldüğü üzere, üstün yetenek ve bilişsel kapasite açısından alt temalar, alt temalara uygun diyalog ve sahne örnekleri incelendiğinde

film Tannenbaum'un Yıldız Modeline uyduğu söylenebilir. Bu doğrultuda uyumu ortaya koyabilmek adına model temalarla eşleştirilerek ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 2: Sıradışı beceriler ve yetenek alanları ile ilgili temalar, alt temalar, alt temayı vurgulayıcı diyalog ve sahne örneği

Tema	Alt Tema	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı diyalog	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı sahne örneği
	El göz koordinasyonu	(Burada konuşma bulunmamaktadır)	Bilardo oynama sahnesi (3dk 04sn-3dk 58sn) ve (1saat 15dk 17sn - 1 saat 15dk 54 sn)
Sıradışı Beceriler ve yetenek alanları	Otonom öğrenme	-Taşlarla ilgili kitaplar nerede acaba?	Yolda taş bulunduğu ve kütüphanede onu araştırmaya gittiği sahne (28dk,58sn-29dk,02sn)
	Derin okuma becerisi	(Bu sahnede diyalog bulunmamaktadır)	Siyam ikiz bebekleri ayırmak için okuma yaptığı sahne (1 saat, 13 dk, 03 sn - 1 saat 13dk 17 sn)

Tablo 2’de görüldüğü üzere sıradışı beceriler ve yetenek alanları incelendiğinde el göz koordinasyonu, otonom öğrenme ve derin okuma gibi alt beceriler ortaya çıkmaktadır. Bunların da Tanenbaum’un Yıldız Modeli ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 3: Annenin etkisi ve çevreyle ilgili temalar, alt temalar, alt temayı vurgulayıcı diyalog ve sahne örneği

Tema	Alt Tema	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı diyalog	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı sahne örneği
Annenin etkisi ve çevre	Anne etkisi	B: Bana salak diyorlar. A: notlarını düzeltebilirsin. Böyle notlar almaya devam edemezsin, hayatın senden istediği bu değil.	Müdürden çıkış sahnesi (9dk 05sn - 11dk 31sn)
		A: Televizyon izlemeyi bırakacak ve kitap okumaya başlayacaksınız (otoriter anne)	Televizyon izleme sahnesi (25dk, 09sn - 26 dk 21sn)
	Olumlu çevre des-teği	A: - Kitaba ihtiyacın yok, kitap senin içinde (cesaretlendirme) Evet çocuklar size bir soru bunun ne olduğunu bilen var mı? (bir taş gösterir). B: O bir obsidyen. Ö: Nasıl oluşur? B: Volkanik bir patlamanın ardından. Ö: çıkışta yanıma gel Ben.	Ameliyat öncesi cesaretlendirme sahnesi (1 saat 13dk 25sn - 1 saat 15dk) Fen bilgisi dersi sahnesi (29dk,10sn - 31dk,08sn)

(Çıkışta) B: Özür dilerim. Ö: Neden özür diliyorsun bir kapı açtın sen (mikroskopta bir şey gösterir) Bunun ne olduğunu biliyor musun? Bu başka bir dünya Benjamin. Sen arttık bambaşka bir dünyaya adım attın.

B:Yale bana fazla geldi, benim burda ne işim var ki?

KA:zorlamak mı? Burda burslu okuyorsun ve üçüncü sınıftasın.

B:Evet ama burayı herkes birincilikle bitiriyor. Benim notlarım berbat, özellikle de kimya. Eğer son sınavı da veremezsem bursumdan olacağım. Bu da demek oluyor ki doktor olmayı unut.

KA: Bir dakika yavaş ol. İyi olduğun ne var? Dersler arasında en çok hangisinde iyisin?

B: Bilmiyorum. Okuma, okumada iyiyim. Tek yapacağım okumak olsa harika olurdu ama günde sekiz saat derse giriyorum ve o sıkıcı hocaları dinliyorum.

KA: O zaman o derslere girme. Ya da bilmiyorum belki de ben anlamıyorumdur.

B: hayır hayır anlıyorsun teşekkür ederim.

-Oğlunuzu nasıl disipline edeceğimi bilemiyorum Bayan Carson. Ayrıca son dönemdeki notlarını gördünüz mü?

-Benjamin siyahi bir öğrenci, babasız büyüyen bir çocuk. Bizim okulumuza geldiğin pek çok açıdan dezavantajlıydı. Sizin neyiniz var, kendinizden utanın.

A:baksana kanka (Ben'i göstererek) göm-

Kız arkadaşının destek olma sahnesi (45dk,43 sn - 46dk,47sn)

Müdür odası sahnesi (8dk, 33sn- 9dk, 05sn)

Ödül töreni sahnesi (33dk,36sn - 34dk, 08sn)

Olumsuz çevre koşulları

leğini kimya dersinde kullanacaklarmış. Öyle kötü kokuyor ki içindeki bakterileri inceleyeceklermiş.

Dolaylı olarak etki edenler	A:Efendim burdaki bütün kitapları okudunuz mu? P:Büyük kısmını. Neden? A:Sadece sordum.	Zorbalığa uğradığı sahne (37dk,35sn - 38dk, 20sn) Annenin yanında çalışmaya başladığı Profesörle olan sahne (25dk - 25dk, 15sn)
-----------------------------	---	--

Tablo 3'te görüldüğü üzere annenin ve çevrenin hem olumlu hem olumsuz koşullarıyla ilgili temalar ve alt temalara yer verilmiştir. Ayrıca sahnelerden örnekler sunulmuştur.

Tablo 4: Psikolojik sağlık, kendini adama ve duygusal büyüme ilgili temalar, alt temalar, alt temayı vurgulayıcı diyalog ve sahne örneği

Tema	Alt Tema	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı diyalog	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı sahne örneği
Psikolojik sağlık, kendini adama ve duygusal büyüme	Kendini adama	Bilardo oynarken bile ameliyatı nasıl yapabileceğini düşünür, aklına bir fikir gelir ve o güne kadar imkansız gibi görünen ameliyatı başarılı bir şekilde gerçekleştirir. (Bu sahnedeki diyaloglar çok uzun olduğu için burada yer verilmemiştir.	Zor siyam ikizi ameliyatı için hazırlık sahnesi (1saat,15dk,18sn - 1saat,30dk,10sn)
	İç motivasyon	Sınıftaki yarışma ortamı gösteriliyor herhangi bir diyalog bulunmuyor	Spelling yarışmasındaki per-

Öfke kontrolünü öğrenme isteği	B: Tanrım ben ne yapıyorum lütfen lütfen bu öfkeyi al benden!	formans sahnesi (27dk,56sn - 28dk, 10sn) Bıçaklama sahnesi (42dk,25sn - 43dk, 28sn)
--------------------------------	---	--

Tablo 4'te görüldüğü üzere psikolojik sağlamlık, kendini adama ve duygusal olarak büyümeyle ilgili kendini adama, iç motivasyon ve öfke kontrolünü öğrenme isteği alt temaları şekillenmiştir. Bu alt temalara ilişkin diyalog ve sahnelerin dakikaları paylaşılmıştır.

Tablo 5: Fırsatlar ve kritik anlarla ilgili temalar, alt temalar, alt temayı vurgulayıcı diyalog ve sahne örneği

Tema	Alt Tema	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı diyalog	Alt temaya ilişkin vurgulayıcı sahne örneği
Fırsatlar ve Kritik Anlar	Fırsatların değerlendirilmesi	B:ben bu ameliyatı yapamam. S:ama yapman lazım tüm hocalar kongrede ve hastanın durumu çok acil. Ameliyatı yapar ve hasta kurtulur.	Acil ameliyat sahnesi (55dk,36sn - 57dk,53sn)
	Kritik anlar	(Çıkışta) B: Özür dilerim. Ö: Neden özür diliyorsun bir kapı açtın sen (mikroskopta bir şey gösterir) Bunun ne olduğunu biliyor musun? Bu başka bir dünya Benjamin. Sen artık bambaşka bir dünyaya adım attın. H:Bu sene 125 başvuru var ve sadece 2 kişi kabul ediyoruz. Neden seni alalım? B:Notlarım iyi ve mükemmel referanslarım var. H:Herkezin var. B: Johns Hopkins ilk tercihim hatta tek	Fen bilgisi dersindeki öğretmenini keşfetme sahnesi (29dk,10sn - 31dk, 08sn) İhtisas için

	tercihim. H:özgüveniniz tam ve bu bir beyin cerrahı için iyi bir meziyet. Peki neden beyin cerrahı olmak istiyorsun? B:Çünkü beyin bir mucize gibidir. H:mucizelere inanır mısınız? B:Bir çok doktor inanmaz ama ben inanıyorum. Açıklayamadığımız şeyler var. Örneğin Handel'e bak. Bestelediği eserleri üç haftada nasıl bestelemiş olabilir ki? İlham kaynağı burası. İmkansız şeylerin kaynağı burası. H:Klasik müzik sever misin? B:bayılırım. H: Ben de öyle bence o zaman biz sanırım iyi anlaşacağız.	girdiği programda mülakat sahnesi (50dk,38sn - 52dk,30sn)
Şans	Yürürken yerde bir siyah taş bulur, incelemeler ve kütüphaneye taşlarla ilgili bir kitap bulmaya gider.	Siyah taşı bulma sahnesi (28dk,48sn-29dk,10sn)

Tablo 5 incelendiğinde Tanennbaum'un Yıldız Modelinde ele alınan şans faktörüne ilişkin fırsatlar ve kritik anlarla ilgili alt temalar görülmektedir. Filmde bu alt temaların şekillendiği sahne örnekleri ve vurgulayıcı diyaloglar paylaşılmıştır.

3.1.Üstün Yetenek ve Bilişsel Kapasite

Araştırma sorusuna ve Tannenbaum'un Yıldız Modeline göre üstün yetenek ve bilişsel kapasite ile ilgili olan bu tema ile ilgili film temelinde dört alt temaya ulaşılmıştır. Bunlar, çalkantılı akademik başarı, beklenmedik başarısızlık, gelişmiş hayalgücü ve mesleki başarı alt temalarıdır.

Çalkantılı Akademik Başarı

Filmin genelinde Ben Carson'un çalkantılı akademik başarısıyla ilgili çeşitli sahneler yer almaktadır. Bu konudaki ilk sahne, sınıfta değerlendirme

sonuçlarının paylaşıldığı ve Ben'in sıfır doğru yaptığı sahnedir. İkinci sahne ise müdür odasında geçen ve müdürün Ben'in başarısızlığı ile ilgili annesine serzenişte bulunduğu sahnedir. Üçüncü sahne ise Ben'in yavaş yavaş başarısının arttığı yine sınıfta geçen bu defa değerlendirme sonuçlarının 25 üzerinden 24 doğru yaptığı sahnedir. Bu sahneden sonra akademik başarısı hızla artmakta, sınıfta yaptıkları spelling (heceleme) yarışmasında önce ilk beşe sonra ilk üçe en son da son ikiye kalarak kazanması ve birincilik ödülü almasıyla sonuçlanmaktadır.

Ben'in akademik başarısının yükseldiğini kız arkadaşıyla üniversite bahçesinde konuştuğu sahnede de görmekteyiz. Ben üniversiteyi burslu kazanmıştır. İlerleyen dönemlerde de Johns Hopkins üniversitesindeki beyin cerrahisi programına 125 kişi arasından seçilen iki kişi arasında yer almasından da anlaşılmaktadır.

Beklenmedik Başarısızlık

Ben, beklenenin altında düşük başarı sergilemektedir. Bu durum filmde birkaç sahnede karşımıza çıkmaktadır. Bunun ifade edildiği ilk sahne okul müdürünün akademik başarısından bahsettiği sahnedir. Bir diğer sahne de yine kız arkadaşıyla üniversite bahçesinde sohbet ederlerken üniversiteyi burslu kazandığını ancak notları düşük olduğu için bursunu kaybetme riskiyle karşı karşıya olduğunu söylediği sahnede görülmektedir.

Filmde beklenenin altında düşük başarı sergileme nedenleri olarak siyahi olmasına, küçükken özgüveninin zayıf olmasına, ailesinin sosyoekonomik düzeyinin düşük olmasına ve arkadaşları tarafından zorbalığa maruz kalma durumlarıyla vurgu yapılmaktadır. Ayrıca, bundan dolayı kendine olan güveni de zayıftır ve yapamayacağına, başarılı olamayacağına inanmaktadır. Ancak filmin ilerleyen kısımlarında annesinin desteği sayesinde bu durumun üstesinden geldiği anlatılmaktadır.

Gelişmiş Hayalgücü

Üstün yetenek ve bilişsel kapasite teması altında yer alan bir diğer tema gelişmiş hayalgücü alt temasıdır. Bu alt tema filmde annesinin ona 'istersen hayal edebilirsin, zihninde canlandırabilirsin' dediği sahne ile başlamaktadır. Daha sonra bir gün Ben öğretmenin sınıfta anlattıklarını zihninde canlandırma-

bildiğini fark eder ve buna çok sevinir. Daha sonra okuduğu kitaplarda da hayalgücünü kullandığı görülmektedir.

Son olarak ona büyük başarı ve ün kazandıran bitişik siyam ikizleri ameliyatını nasıl yapacağını planlarken yine gelişmiş hayalgücünden feyz aldığını vurgulanmaktadır. Bahsi geçen sahnede bu zorlu ameliyatı yapması için bir çözüm üretmesi gerekir. Çünkü bugüne kadar yapılmış hiçbir ameliyatta her iki bebeğin de sağ kalması mümkün olmamıştır. Ancak Ben hayalgücünü ve yaratıcılığını kullanarak bardo oynadığı bir anda evde musluğun damladığını hatırlar ve bebeklerin kaplarını bir musluk gibi değerlendirerek bir saatliğine musluğu kapatarak (kalpleri durdurarak) müdahale edebileceğini fark eder ve bunu başarılı bir şekilde uygular.

Mesleki Başarı

Elde ettiği mesleki başarı, üstün yetenek ve bilişsel kapasitesine dair bir diğer alt temadır. Bunu filmde üç farklı sahnede görmek mümkündür. İlk sahne hastanedeki diğer doktorların konferansta oldukları için acil gelen bir hastayı tek başına başarılı bir şekilde ameliyat etmesiyle görülmektedir. İkinci sahne ise yine başarılı bir şekilde sürekli epilepsi nöbeti geçiren bir kızı ameliyat ettiğini gösteren ve bu konuda demeye verirken 'yeni başladım, aslında hala çaylağım' dediği sahnedir. Son sahne ise siyam ikizlerinin ameliyatından sonra verdiği demette görülmektedir.

3.2.Sıra Dışı Beceriler ve Yetenek Alanları

Tannenbaum'un Yıldız Modelinde ele alınan ikinci bileşen özel yeteneklerdir. Araştırma sorusuna istinaden bu bağlamda ortaya çıkan ikinci tema sıradışı beceriler ve tıp alanında yetenek temasıdır. Bu tema bağlamında film analizinde üç alt tema belirlenmiştir. Bunlar, el göz koordinasyonunda yetenek, otonom öğrenme yeteneği ve derin okuma becerisidir.

El Göz Koordinasyonu

El göz koordinasyonu cerrahi alanında ihtisas yapmak isteyen bireyler için büyük önem taşımaktadır. Filmin ismi de 'Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi' (Gifted Hands: Ben Carson Story), Ben'in yetenekli ellerinden hareketle konulmuştur. Ben mükemmel el göz koordinasyonuna sahiptir. Bunu üç farklı sahnede görmek mümkündür. Birinci sahne filmin hemen başında yer

alan (3dk21sn) karısıyla bilardo oynadığını gösteren sahnedir. Ben bir yandan eşiyile konuşurken, diğer yandan tüm bilardo toplarını fire vermeden deliklere sokar. İkinci sahne ise üniversitede beyin ile ilgili ders anlatan bir hocanın ifadelerine dayanan sahnedir. Hoca iyi bir beyin cerrahının ne gibi özelliklere sahip olması gerektiğini anlatırken şu ifadeleri kullanır (44dk,55sn -) 'bir de kusursuz el ve göz koordinasyonu lazım, o da bir yetenektir.' Hemen sonraki sahnede Ben arkadaşlarıyla langirt oynamaktadır ve tüm vuruşları gol olmaktadır. Ben'in el göz koordinasyonun iyi olduğunu vurgulayan diğer sahneler ise film genelinde gösterilen ameliyat sahneleridir.

Otonom Öğrenme

Sıradışı beceriler temasının altında yer alan bir diğer önemli beceri ise otonom öğrenmedir. Otonom öğrenme kişinin kendi öğrenme sürecini yönetebildiği bir öğrenme sürecidir. Filmde bu üç farklı sahnede ele alınmaktadır. İlk sahne ilkokul döneminde yerde siyah ve diğerlerinden farklı bir taş bulmasıyla ele alınmaktadır. Ben bu taşın farklı olduğunu gözlemler ve hemen kütüphaneye giderek taşlarla ilgili bir kitap ister. Otonom öğrenmenin ele alındığı ikinci sahne ise, yine ilkokul döneminde televizyonda izlediği bilgi yarışması programının gösterildiği sahnedir. Ben kardeşine 'bütün bunları nasıl biliyorlar?' diye sorar. Daha sonra bilgi yarışmasında bilmediği konular çıktığında (müzik, resim gibi konularla ilgili sorular) bu konuda kendini geliştirmek ve bilgi edinmek için müzeleri gezmeye ve klasik müzik dinlemeye başlar. Üçüncü ve son sahne ise, kimsenin henüz yapamadığı ameliyat için çözüm üretmesi gerektiğinde kendi kendine öğrenme süreçlerini yönetmiş ve çözüme ulaşmayı başarmıştır.

Derin Okuma Becerisi

Ben okumaya annesinin baskısıyla ilkokul yıllarında başlar. Annesi televizyon izleyebilmesi için hem Ben'e hem de kardeşine haftada iki kitap okuma şartını getirir. Böylece Ben düzenli olarak kütüphaneye gitmeye ve okuduklarını özetleyerek annesi için raporlaştırmaya başlar. Derin okuma konusunda iyi olduğunu gösteren sahne kız arkadaşıyla sohbet ettiği sahnede ortaya çıkar. Ben üniversiteyi burslu kazandığından ancak notlarının düşük olduğu için bursunun kesileceğinden bahsettiğinde kız arkadaşı 'peki en iyi yaptığın şey nedir?' diye sorar Ben de en iyi yaptığı şeyin 'okumak' olduğunu

söyler. Bunun üzerine sıkıcı bulduğu derslere girmekten vaz geçer ve tek başına konuları okuyarak sınavlarda başarı elde eder. Bir diğer sahne de, siyam ikizlerini ameliyat etmesi için Almanya'dan davet aldığında çözüm üretmek adına sürekli okumasıdır.

3.3. Anne Etkisi ve Çevre

Araştırma kapsamında ulaşılan üçüncü tema annenin etkisi ve çevre temasıdır. Bu tema Tannenbaum'um Yıldız Modelindeki çevresel faktörler bileşenine denk düşmektedir. Bu tema kapsamında film analizinde dört alt temaya ulaşılmıştır. Bunlar; anne etkisi, olumlu çevre desteği, olumsuz çevre koşulları, dolaylı olarak etki eden kişiler alt temalarıdır.

Anne Etkisi

Anne etkisi Ben'in hayatını ve başarısını en çok etkileyen unsurdur denebilir. Filmin genelinde annenin Ben'e karşı inancının tam olduğunu, yeteneklerini geliştirebileceğine inandığını, onun akıllı bir çocuk olduğunu düşündüğünü görmek mümkündür. Bunun ortaya konduğu ilk sahne Ben ile annesinin müdürün yanından çıktığı sahnedir. Aralarında geçen diyalog şu şekildedir 'B: bana salak diyorlar. A: notlarını düzeltebilirsin. Böyle notlar almaya devam edemezsin, hayatın senden istediği bu değil.' Annenin film boyunca Ben'i cesaretlendirmeye çalıştığı ve ona bu konuda maddi, manevi destek olmaya çaba sarf ettiği görülmektedir. Maddi destek konusunda verilebilecek bir diğer örnek de annesinin Boston'da kiraya verdikleri evlerini kiracıdan alarak Ben'in daha iyi bir okula gitmesini sağlamak için Detroit'ten Boston'a taşınmaları için topladığı tüm parayı harcamasında görülmektedir. Bir diğer sahne de Ben'e daha iyi kıyafetler alabilmek için yine biriktirdiği paraları Ben'e verir.

Annenin filmin bazı sahnelerinde otoriter ve kuralcı bir tavır sergilediği de görülmektedir. Bu durum iki sahnede ortaya çıkmaktadır. İlki çocuklarına kitap okumayı ve kütüphaneye gitmeyi şart koştuğu sahnedir. Diğeri de kendisi ruh sağlığı hastanesinde yattığı dönemde (bu çocuklara söylemez) onlardan çarpım tablosunu ezberlemelerini istediği sahnede görmek mümkündür. Ancak annenin bu otoriter ve kuralcı tavrı hep Ben'in ve ağabeyinin gelişimini desteklemek için olduğu görülmektedir.

Annenin duygusal desteğinin görüldüğü sahneler ise Ben ve eşinin bebeklerini kaybettikleri zaman yanlarında olduğunu gösteren sahne ile zorlu ameliyat öncesi ve sonrası Ben'e olan güvenini gösterdiği sahnelerdir. Ameliyat için çözüm üretmesi gerektiğinde annesi Ben'e şu cümleyi kurar: 'kitaba ihtiyacın yok, kitap senin içinde!'

Olumlu Çevre Desteği

Ben'in çevresi sadece annesinden ibaret değildir. Ben'in potansiyelinin yeteneğe dönüşmesinde olumlu destek sunan başka bileşenlerin de olduğunu görmekteyiz. Bu bağlamda bu temada yer alan bir alt tema da olumlu çevre desteği alt temasıdır. Bu alt temayı destekleyen iki sahne bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi Ben'in fen bilgisi öğretmenin ona mentorluk yaptığını gördüğümüz labaratuvardaki sahnedir. Öğretmeni Ben'e 'bir kapı açtın sen. Bunun ne olduğunu biliyor musun Ben? Bu başka bir dünya. Sen artık başka bir dünyaya adım attın' der ve onu bilimle tanıştırmış olur.

Ben'e olumlu destek sunan bir diğer kişi de daha sonra eşi olacak olan, üniversite döneminde kız arkadaşı olan Betty'dir. Ben üniversiteyi bırakmayı düşündüğü sırada ona destek olduğunu gösteren sahne bunun göstergesidir. Ayrıca daha sonra evlendiklerinde de ikiz bebeklerini hamileyken kaybetmesine rağmen Ben'e 'git hastaların seni bekliyor' der ve onu önemli bir ameliyata girmesi konusunda cesaretlendirir.

Olumsuz Çevre Koşulları

Film boyunca Ben'in yetenek gelişimini destekleyen olumsuz çevre koşullarının olduğu da görmek mümkündür. Olumsuz çevre koşulları da anne etkisi ve çevre temasını altında bir alt tema olarak değerlendirilmektedir. Olumsuz olan bazı durumların aslında yetenekli bireye uzun vadede kazançlar sağladığı görülmektedir. Bunun ortaya konduğu üç sahne tespit edilmiştir. İlk sahne müdürün annesiyle konuştuğu ve Ben'in hem davranışlarından hem de notlarından şikayet ettiği sahnedir. Bu sahne olumsuz bir sahne olsa da aslında Ben'in yetenek gelişimini olumlu etkilemiştir. Çünkü bu olaydan sonra annesi Ben'e daha fazla yüklenmeye, kendine inanmaya ve yeteneklerini geliştirmesi konusunda destek olmaya başlamıştır.

Filmdeki ikinci sahne, ödül töreni sırasında yaşanan durumdur. Ben ödülünü aldıktan sonra bir öğretmen söz alır ve rencide edici şu cümleleri sarf eder: ‘Benjamin siyahi bir öğrenci, babasız büyüyen bir çocuk. Bizim okulumuza geldiğin pek çok açıdan dezavantajlıydı. Sizin neyiniz var, kendinizden utanın.’ Burada Ben’in zor koşullarda büyüdüğü de anlaşılmaktadır. Siyahidir ve babasız büyümektedir ki bu durum sosyoekonomik düzeylerine de etki etmektedir. Bu olaydan sonra hem Ben hem de annesi çok rencide olur. Ancak bunun Ben’e yansımaları hırslanmaktır, annesine yansımaları da daha iyi bir okul için Boston’a gitme konusundaki düşüncelerini hızlandırmaktır. Bu şekilde Ben daha iyi bir okula gitmeye başlar.

Olumsuz çevre koşullarıyla ilgili diğer sahneler ise Ben’in iki ayrı okulda zorbalığa maruz kaldığını gösteren sahnelerdir. İlkinde Ben’in akademik başarısızlığı ile dalga geçerler, ikincisinde ise kıyafetleri ve müzik zevkiyle. Ben’in her iki sahnede de öfkesine yenik düşerek arkadaşlarına vurduğu ve okul yönetimi nezdinde zorbalık yapan çocuk olarak etiketlendiği görülmektedir.

Dolaylı Etki Eden Kişiler

Dolaylı etki edenler anne etkisi ve çevre temasının son alt temasıdır. Ben’in yetenek gelişimine dolaylı olarak etki eden ve potansiyelinin gerçekleşmesini sağlayan iki önemli kişi bulunmaktadır. Bunlar Ben ile birebir temas halinde değildir ancak onun hayatında etkili insanlardır. Bunlardan ilki annesinin yanında çalışmaya başladığı profesördür. Annesi temizlik için evlere gitmektedir ve bu evlerden bir tanesi de bir profesöre aittir. Evin bir odası kütüphane gibidir ve yüzlerce kitapla doludur. Annesi bu odayı ve kitapları görünce çok etkilenir, kendisinin okuma yazması yoktur. Eve döndüğünde Ben ve ağabeyine kitap okumayı şart koşar. Ayrıca profesörden ona okuma yazmayı öğretmesini ister.

Ben’e dolaylı etki eden bir diğer kişi de annesinin başvurduğu klinikteki psikiyatri uzmanıdır. Bir sahnede Ben’in annesi kendini çok depresif hisseder ve çocuklarına yetemediğini düşünür, hatta intihar etmeyi düşünür. Buna istinaden bir kliniğe gider ve yardımcı olmalarını ister ancak parası yoktur. Bu noktada psikiyatri uzmanı ona ücretsiz destek olacağını söyler ve kliniğe yatırır. Çocuklar annelerinin durumunu bilmez, ancak anne sağlığına kavuşarak

eve geri döndüğünde onlarla daha çok ilgilenir ve yeteneklerini geliştirme noktasında daha talepkâr ve kuralcı davranmaya başlar ki bu durum onların disipline olmalarını sağlar.

3.4.Psikolojik Sağlık, Kendini Adama ve Duygusal Büyüme

Film analizinde Tanennabum'un Yıldız Modeli ve araştırma sorusu doğrultusunda ortaya çıkan dördüncü tema psikolojik sağlık, kendini adama ve duygusal büyüme temasıdır. Bu tema kapsamında kendini adama, iç motivasyon, öfke kontrolü olmak üzere üç alt tema oluşmuştur.

Kendini Adama

Kendini adama alt teması filmin çeşitli sahnelerinde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Ben bilardo oynarken bile zorlu siyam ikizleri ameliyatını nasıl gerçekleştireceğini düşünmektedir. Bir diğer örnek de üniversitede başarısız olmaktan korktuğu kimya dersini rüyasında bile çalışması ve sınavda çıkacak soruyu rüyasında gördüğü sahnedir. Kendini o kadar vererek çalışmaktadır ki bilinçaltına sirayet eder. Kendini adadığını gördüğümüz üçüncü ve son sahne de daha hastanede stajyerken yapmak zorunda kaldığı acil ameliyatın olduğu sahnedir. Kendini işine o kadar adamıştır ki ceza alma ya da meslekten men edilme pahasına ölmekte olan hastayı ameliyat eder ve sağlığına kavuşmasını sağlar.

İç Motivasyon

İç motivasyon alt teması üç farklı sahnede karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki, her ne kadar kütüphaneye ilk başta annesini memnun etmek için gitmeye başlasa da daha sonraki süreçte bunu iç motivasyonla yapmaya başlar. Örneğin yerdeki siyah taşı bulduğunda merak eder ve kütüphaneye bu konuda bir kitap bulmak üzere gider.

İç motivasyonun vurdulandığı bir diğer sahne de Ben'in doktor olmaya karar verdiğini söylediği sahnedir. Derste dinlediği hikayeden etkilenir ve kendisi de doktor olmak ister. Bu noktadan sonra kendine bir hedef belirlemiştir ve bu hedefe ulaşmak için kendi isteğiyle harekete geçer. İç motivasyonun vurgulandığı diğer sahneler de yine kimseyi memnun etmek amacıyla değil, sadece kendisini kendisine kanıtlamak üzere sınıftaki spelling (heceleme) yarışmasında kendisini geliştirme çabasının gösterildiği sahnelerdir.

Öfke Kontrolünü Öğrenme İsteği

Psikolojik sağlık, kendini adama ve duygusal büyüme temasında yer alan bir diğer alt tema da öfke kontrolünü öğrenme isteği alt temasıdır. Ben'in öfke sorunun olduğunu gösteren birkaç sahne bulunmaktadır. Bunlardan ikisi arkadaşları tarafından zorbalığa maruz kaldığı sahnelerdir. Diğeri ise annesine karşı öfkelenildiği ve üzerine yürüdüğü sahnedir.

Ergenlik döneminde, yeni başladığı okulda arkadaşları aracılığıyla bir bıçak edinir. Onunla dalga geçen bir çocuğa saplamaya çalışır ancak neyseki bıçak kalitesizdir ve kırılır, çocuğa da bir şey olmaz. Ancak o sahnenin sonunda Ben eve koşar ve öfkeyi kontrol edebilmesi için dua eder.

3.5.Fırsatlar ve Kritik Anlar

Film analizinde ortaya çıkan son tema fırsatlar ve kritik anlar temasıdır. Bu tema kapsamında fırsatların değerlendirilmesi, kritik anlar ve şans alt temaları ortaya çıkmıştır. Tannenbaum'un Yıldız Modelinde yıldızın bu bileşeninden 'şans' faktörü olarak bahsedilmektedir. Ben'in hayatında da filmde gördüğümüz ve bu kategoriye alınabilecek durumlar mevcuttur.

Fırsatların Değerlendirilmesi

Fırsatların değerlendirilmesi yetenek gelişimi için büyük önem taşımaktadır. Filmde bunu konu edinen sahnelerden bir tanesi Ben'in daha stajyerken acil gelen hastayı ameliyat etmesidir. Burada bir risk vardır, ancak Ben bu riski, hastayı kurtarmak adına alır ve bu ona yeni kapılar açar. Filmde buna vurgu yapan bir diğer sahne de kütüphaneye gidip kitap edinme sahnesidir. Annesi ona bir kapı aralamıştır o da bu fırsatı kendini geliştirmek için değerlendirmiştir.

Kritik Anlar

Bu tema altında yer alan bir diğer alt tema da kritik anlar alt temasıdır. Yetenek gelişiminde kritik anlar, hayatın önemli dönüm noktalarını oluşturmaktadır. Ben'in fen bilgisi öğretmenin onu fark etmesi önemli bir andır. Bir diğer kritik bir an da beyin cerrahisi mülakatında hocasının da Ben gibi klasik müzik seviyor oluşudur. Ben verdiği örnekte Handl'dan örnek verince hocasının gözü parlar ve Ben ile anlaşacaklarını düşünerek programa kabul eder.

Şans

Tannenbaum'um Yıldız Modelinde diğer modellerde yer almayan 'şans' faktörü yetenek gelişiminde, potansiyelin üstün zekaya dönüşmesinde çok önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Şans bu son temanın alt teması olarak Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi filminde de karşımıza Ben'in yerdeki siyah taşı fark edip, incelemek istediğini gösterdiği sahnede mevcuttur.

Buna ek olarak babasız olmasına rağmen böylesine ilgili bir anneye sahip olması, sonrasında da onu destekleyen bir eşinin olması şans faktörü açısından önemli sayılabilecek unsurlar olarak görülmektedir.

4.Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada Tannenbaum'um Yıldız Modeli temele alınarak Yetenekli Eller: Ben Carson Hikayesi filmi yetenek gelişimi ve potansiyelin yeteneğe dönüşümü temelinde incelenmiştir. Film, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Tannenbaum'un Yıldız Modeliyle de uyumlu olarak beş temaya ulaşılmıştır. 1) Üstün yetenek ve bilişsel kapasite, 2) sıradışı beceriler ve yetenek alanları, 3) annenin etkisi ve çevre, 4) psikolojik sağlamlık, kendini adama ve duygusal büyüme ve son olarak da 5) fırsatlar ve kritik anlar analiz sonucunda ulaşılan temalardır. Üstün yetenekli bireyleri tanımlamak ve tanınmak için pek çok model ve kuram ortaya atılmıştır. Ancak Tannenbaum'un Yıldız Modeli iki nedenden ötürü bu çalışmada ele alınmıştır. Birinci neden yetenek gelişimini bireyin gelişim sürecinde ele alınmasını daha doğru olduğunu savunması, başka bir deyişle potansiyele önem vermesi ve ikinci neden ise diğer model ve kuramlarda nadiren yer verilen ancak yetenek gelişiminde büyük önem taşıdığı düşünülen 'şans' faktörünü yetenek gelişiminin önemli bir parçası olarak görmesidir (Tannenbaum, 2003). İncelenen filmin gerçek bir hikayeden beyazperdeye uyarlanmış olması ve Yıldız Modeli'nin tüm unsurlarını barındırması yetenek gelişiminin daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda elde edilen ilk tema üstün yetenek ve bilişsel kapasite temasıdır. Bu bileşen başta Tannenbaum'un (2003) Yıldız Modelinde olmak üzere, üstün yetenekli bireylerle ilgili diğer pek çok model ve kuramında (Gagne, 2021; Renzulli, 2002; Sternberg, 2003; Ziegler, 2005) yer almaktadır.

Ancak Tannenbaum'um (2003) yıldız tanımlamasında değindiği üzere genel zihinsel kapasite çok da abartılmamalıdır çünkü diğer bileşenler olmadan çok da bir anlam ifade etmemektedir. Ayrıca Tannenbaum'un bu noktada vurguladığı bir diğer önemli unsur da erken tanılanmanın çocuğun gelişimini görmeden çok da doğru olmadığı ve yanlış kararlara neden olabileceğidir. Nitekim bahsi geçen her iki durumu da mevcut araştırmada yapılan film analizinde görmek mümkündür. Küçük yaşlarda Ben üstün kapasiteye sahip bir çocuk olarak görülmemektedir. Dezavantajlı bir çevreden geliyor olması, baba-sız büyümesi, siyahi olması, ailesinin sosyoekonomik düzeyinin düşük olması zihinsel kapasiteyi olumsuz etkilemiş ve vasat bir öğrenci profili çizmesine neden olmuştur. Ancak gelişim fırsatı verildiğinde, annesi ve öğretmeni tarafından desteklendiğinde çok daha farklı bir noktaya evrilmiş, akademik başarı elde edebilmiş ve kendine olan inancı dolayısıyla da özgüveni yükselmiştir.

İlk bakışta beklenenin altında başarı sergileme durumu gibi görünse de aslında Ben'in zihinsel kapasitesini ortaya koyamamasında pek çok etmen olduğu görülmektedir. Etiketlenme olumlu da olsa, olumsuz da olsa çocuklar üzerinde etkiler oluşturmaktadır (Klimecka, 2023). Bu etkiler her zaman olumlu olmayabilir dolayısıyla, çocuğun psikolojik gelişimini de etkileyebilir ve başarısını düşürebilir. Bununla birlikte Ben küçük yaşta üst düzey bir hayalgücü olduğunu keşfeder ve bu da kendine olan inancının artmasını sağlar. Clark, Silverman gibi uzmanlar üst düzey yaratıcılık ve hayalgücünün üstün yetenekli çocukların zihinsel kapasitelerinin bir göstergesi olduğunu ve bu çocukların önemli bir özelliği olduğunu vurgulamaktadır. Zamanla gelişen ve doğru bir şekilde ele alınan zihinsel kapasite önce akademik başarıyı sonra da mesleki başarıyı beraberinde getirir (Clark, 2021; Silverman, 2024). Analiz edilen filmde de buna benzer bir örüntü görmek mümkündür. Zor şartlarda okula giden ve vasat bir öğrenci olarak görülen Ben, zamanla başarılı, belirli alanlarda yetenekli ve dünya çapında başarılarla ve ilklere imza atan bir beyin cerrahı olur. Elbette buna etki eden başka bileşenler de bulunmaktadır. Analizde ortaya çıkan her temanın bunu destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan ikinci tema sıradışı beceriler ve yetenek alanlarıdır. Tannenbaum gibi (Renzulli, 2002) de, özel yetenek alanlarından bahseder ve genel zihinsel kapasiteye eşlik eden unsurlar olduklarından bahsetmektedir. Bunlar resim, müzik, heykel gibi sanat alanlarındaki yetenek-

ler olabileceği gibi daha çok psikomotor koordinasyonla da ilgili yetenekler olabilmektedir (Renzulli, 2002). Nitekim film analizinde bu yetenek alanları el göz koordinasyonu, otonom öğrenme ve derin okuma becerisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Her üç yetenek alanı da Ben'in gelişiminde ve potansiyelini gerçekleştirme sürecinde önemli katkıda bulunur. Özellikle beyin cerrahisini seçmesindeki en önemli etkenlerden biri el göz koordinasyonunun kuvvetli olduğunu fark etmesidir.

Yetenek olarak ele alınan otonom öğrenme ise Betts'in öne sürdüğü üstün yetenekli birey tiplerinden biri olmakla birlikte, kişinin kendi öğrenme sürecini yönetebilmesi adına önemli bir beceridir. Ben'in zamanla bu beceriyi kazanması önünde pekçok kapının açılmasına vesile olmuştur. Araştırma sonuçları otonom öğrenen bireylerin, yaratıcı ve üretken olduklarını ve bunu uzun zaman boyunca devam ettirebilme özelliklerine sahip olduklarını göstermektedir (Yazar, 2018). Ayrıca kendi yollarını kendileri çizebilir, özgün ve özgüvenleri yüksektir. Betts ve Kercher'in de belirttiği gibi nu çocukların tek sahip olmaları gereken şey 'imkan'dır (Betts - Kercher, 2023). Bu profildeki çocukların, etkili geribildirim, olanakların sunulmasına, risk aldıklarında desteklenmelerine ve fırsatlarla buluşmalarına yardımcı olunmalıdır. Özellikle tutkulu oldukları alanlar tespit edilmeli ve bu konularda hayallerini gerçekleştirebilmeleri için desteklenmeleri gerekir (Yazar, 2018). Dolayısıyla otonom öğrenme becerisine sahip olan Ben, onu anlayan bir öğretmen olan fen bilgisi öğretmeni ile tanıştığında önüne bilimin kapısı aralanır ve beklediği imkana kavuşarak kendini geliştirmeye devam eder.

Alt temalar arasında oluşan derin okuma becerisi de genel zihinsel kapasiteye etkie eden özel yeteneklerden biri olarak görülebilir. Pek çok üstün yetenekli bireyin en iyi arkadaşlarının kitaplar olduğunu savununan uzmanlar bulunmaktadır (Halsted, 2009). Kitaplar üstün yetenekli bireyler için bilinmedik dünyaların kapılarının önlerinde açılması gibidir ve bir yanıyla da çok heyecan vericidir. Üstün yetenekli çocukları normal yaşlılarıyla okuma açısından karşılaştıran bir araştırmada kitap alma sıklığında, haftada okunan kitap sayısında, takip ettikleri yazarlar açısından, okunan kitaplardan kendine ders çıkarma açısından ve kitaplardan öğrendiklerini başkalarıyla paylaşma açısından üstün yetenekli bireyler lehine anlamlı farklılıklarını olduğu belir-

lenmiştir (Yazar, 2018). Dolayısıyla kitap okuma alışkanlığı arttıkça, daha iyi bir okur olmak söz konusudur.

Ben kitap okumaya annesinin yönlendirmesiyle başlar ancak zamanla kendi ilgi duyduğu konularda kitaplar okumaktan da keyif almayı öğrenir ve kütüphane araştırmalarını genişletir. Bir noktadan sonra okumak onun için tutku haline gelir. Zira tıp fakültesinde okurken kız arkadaşıyla yaptığı bir sohbet sonucunda, derse katılmaktan ve hocaların sıkıcı ders anlatımını dinlemekten ziyade evde kendi başına kitap okuyarak öğrenmeyi tercih eder ve düşük notlar aldığı kimya sınavından geçmesine de derinlemesine okuma becerisi neden olur.

Film analizinde ortaya çıkan üçüncü tema annenin etkisi ve çevre temasıdır. Simonton (2021) üstün yeteneğin ortaya çıkmasında çevrenin mi yoksa genlerin mi daha baskın olduğu konusundaki tartışmaları ortaya koymaktadır. Bu tartışmanın net bir sonucu olmamakla birlikte her iki unsurun da etkilerinin büyük olduğu söylenebilir. Yukarıda da bahsedildiği gibi pek çok kuramcı kuramlarında çevrenin olumlu/olumsuz etkilerinden bahseder (Gagne, 2021; Tannenbaum, 2003; Ziegler, 2005). Siegle (2022), geliştirdiği Başarı Odaklı Modelinde üstün yetenekli bireylerde başarıya etki eden çevreyi aile, öğretmenler ve akranlar olarak ele almaktadır. Bu durum Ben'in hayatı için de geçerlidir. Ancak burada ortaya çıkan alt temalarda da görüldüğü üzere çevrenin birey üzerinde her zaman olumlu etkileri bulunmamaktadır. Bazı durumlarda olumsuz etkilerden kaçınmaya çalışmak da kişinin gelişimine olumlu etki edebilmektedir.

Annenin etkisi ve çevre temasından ortaya çıkan anne etkisi alt teması Ben'in hayatında, yeteneklerinin gelişiminde ve kendini gerçekleştirebilme noktasında çok büyük öneme sahip bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Tannenbaum'un (2003) yıldız yapısında genel zihinsel yetenek, özel yetenek tek başına yeterli değildir diğer uçlardaki faktörlerin de katkısı vardır yorumu burada daha iyi anlaşılmaktadır. Zira annesinin desteği olmasaydı Ben bu kadar başarılı bir beyin cerrahı olamayacaktı. Luo ve Kiewra'nın (2021) araştırma bulgularına göre, ebeveynler zenginleştirilmiş erken çevre sağlar, uygun eğitimi düzenler, uzun vadeli ve bilinçli pratiği kolaylaştırır, tek bir amacı destekler ve çocuklarının yeteneklerini beslemek için kendini tamamen adar ve

hayatını değiştirecek fedakarlıklar yapar. Film analiz edildiğinde Ben'in annesinin bütün bunları yaptığını görmek mümkündür. Buna ek olarak Olszewski - Kubilius'un (2019) belirttiği gibi, ebeveynler yetenek gelişiminde ihtiyaçları olan değerleri ve alışkanlıkları kazandırma noktasında da etkilidir. Örneğin annesinin kitap okuma alışkanlığı kazanmasında yardımcı olması, iyi bir insan olması konusunda onu yönlendirmesi ve yeteneklerine inanması konusunda teşvik etmesi bu noktada verilebilecek örneklerdir.

Bu tema altında ortaya çıkan diğer temalar olumlu çevre desteği, olumsuz çevre koşulları, ve dolaylı etki eden kişiler alt temalarıdır. Daha önce değinildiği gibi ne yazık ki çevre her zaman olumlu etkilerde bulunmaz. Yeteneğin gelişimini olumsuz etkileyebilecek faktörler arasında, fiziksel engeller, duygusal sorunlar, beceri eksikliğinin yanı sıra çevre de bulunmaktadır (Majid - Aliza, 2010). Kötü arkadaş çevresi, bireyin potansiyelini göremeyen öğretmenler, siyahi olduğu için dışlayanlar vs kaçınılmaz olarak olumlu etkiler kadar olacaktır. Ancak bireyin zamanla bunları yönetmeyi öğrenmesi kıymetlidir. Bu mücadele aslında ilerleyen dönemlerde psikolojik sağlamlığa dönüşebilir ve bireye güç katabilecek bir noktaya gelebilir (Bland vd., 1994). Ancak tüm bunlar olup bitterken tıpkı Ben'in hikayesinde olduğu gibi bir annenin, bir psikoloğun ya da bir mentorun destek olması şarttır (Alexopoulou vd., 2019).

Analiz sonunca ortaya çıkan dördüncü tema psikolojik sağlamlık, kendini adama ve duygusal büyüme temasıdır. Tannenbaum'un Yıldız Modelinde yıldızın bu ucu, zihinsel olmayan bireysel faktörler olarak ele alınır ve motivasyon, azim, merak gibi unsurları barındırır. Yüksek idaeler belirleme, kendine zor hedefler koyma gibi özellikler üstün yetenekli bireylerin önemli özelliklerindedir (Davis - Colangelo, 1997). Ben'in de küçük yaşlardan itibaren kendine doktor olma hedefini koymuştur ve film analizinde bunu başardığı görülmektedir.

Film analizinden elde edilen bir diğer alt tema da iç motivasyondur. Motivasyon Harter'a göre, kuramsal olarak iç ve dış motivasyon olarak ikiye ayrılmaktadır (Harter, 1981). İç motivasyon kişinin kendi merakıyla harekete geçerek bir şeyler yapmasıyken; dış motivasyon daha çok ebeveyn, öğretmen gibi kişileri memnun etmek için kişinin yaptıklarıdır. Dış motiavasyon kolay-

cılığa kaçma, öğretmeni memnun etme ve öğretmene bağımlı olma gibi alt boyutlardan oluşmaktadır (Gökçe vd., 2011). Ben'in hikayesinde ilk başta daha çok dış motivasyon unsuru ağır basarken (annesi istediği için kitap okumaya başlaması gibi) yaş ilerledikçe daha iç motivasyonu hareket ettirdiği (taşı bulduktan sonra merak edip araştırması) görülmektedir. (Topçu - Leana-Taşçılar, 2018) ülkemizde yaptığı bir çalışmada küçük yaştaki üstün yetenekli öğrencilerin iç motivasyonları yüksek bulunurken, yaş ilerledikçe iç motivasyonlarının azaldığı ve dış motivasyonlarının arttığı bulgulanmıştır. Bu doğrultuda üstün yetenekli bireylerinin yeteneklerine ve başarılarına etki eden motivasyon konusunun hem ebeveynler hem de eğitimciler tarafından bilinmesi ve desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu temanın son alt teması olan öfke kontrolünü öğrenme alt teması, duygusal büyüme ile ilişkilidir. Üstün yetenekli bireyleri duygularını yönetmede, empati kurmada, mükemmeliyetçiliklerini yönetmede, özgüvenlerinde bazen sorunlar yaşadıkları bilinmektedir (Neihart, 2021). Bu konularda yapılan araştırma bulguları da oldukça tutarsızdır. Örneğin bazı çalışmalar üstün yetenekli bireylerin yaşlılarıyla kıyaslandığında özgüvenlerinin yüksek olduğunu bulgularken başka bir çalışma bunun tam tersini ortaya koyabilmektedir (Anlatan, 2023; Infantes-Paniagua vd.; Yan - Zhu, 2005). Bu bağlamda üstün yeteneklilerde görülen öfke de bireyden bireye değişkenlik gösterebilmektedir. Burada vurgulanmak istenen Ben'in öfkesinin ona verdiği zararı fark ettiğinde bunun üstesinden gelebilmek için yardım istemesidir. Dolayısıyla bu durumun farkına varan yetişkinlerin bireylere öfkeleriyle baş edebilmeleri konusunda destek olmaları yararlı olacaktır. Nitekim ülkemizde Bilim Sanat Merkezlerinde uygulanan programlardan bir tanesi de duygu düzenleme üzerinedir (Leana-Taşçılar, 2022)

İçerik analizinde ortaya çıkan son tema fırsatlar ve kritik anlar temasıdır. Tannenbaum'un modelinde bu şans faktörü olarak ele alınır ve yetenek gelişiminin, pontasiyelin ortaya çıkma sürecinin olmazsa olmazıdır. Üstün yeteneklilerle ilgili var olan kuramlardan sadece iki tanesinde yer verilmesine rağmen (Tannenbaum ve Gagne) yeteneğin keşfinde dahi büyük öneme sahip olduğu görülmektedir. Ülkemizden örnekler verilecek olursa olimpiyat şampiyonu Mete Gazoz'un okçulukla tanışması annesinin ve babasını zaten okçulukla ilgilenmesine bağlıdır. Bu ailede doğmuş olması önemli bir şans faktö-

rüdür (Anadolu, 2022). Öte yandan dünya dalış rekortmeni Şahika Ercümen'in dalgıçlıkla tanışma hikayesi de şansa bağlıdır. Aslında astım hastası olan Şahika'nın denize girmesi yasaktır. Ancak bir gün okul gezisi için çıkılan yat gezisinde yan yattaki dalgıçları görür ve çok etkilenir ve dalmayı denemek istediğine karar vererek ailesinden habersiz dalar. Daldığı anda bunun onun önünde açılan yepyeni bir dünya olduğunu fark eder ve bu alanda kendini geliştirmeye başlar (Örnek) Bu hikayeler Ben'in siyah taşı almasındaki şansa, ya da fen bilgisi öğretmenin onu bilimle tanıştırmadaki gibi hayatındaki kritik olaylara örneklerdir. Başarılı olan pek çok kişinin gelişiminde şans unsurunun azımsanmayacak kadar önemli bir role sahip olduğunu görmek mümkündür.

Araştırmanın son sorusu olan 'Filmde gösterilen Ben Carson'un başarı yolculuğu, diğer üstün yetenekli bireylerin gelişimine dair hangi çıkarımları sunar?' sorusuna istinaden bazı çıkarsamalar yapılmıştır. Bunlar;

Ben Carson'un hikayesindeki gibi yetenek gelişimi sadece doğal yeteneklerle sınırlı değildir. Bunun yanısıra çevresel faktörlerin de önemli bir rolü olduğu açıkça görülmektedir. Annesinin Ben üzerindeki güçlü etkisi, erken dönemde onun eğitime yönlendirmesi ve öğrenmeye olan ilgisini teşvik etmesi, aile desteğinin üstün yeteneklilerin gelişiminde ne kadar önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu diğer üstün yetenekli bireyler için de geçerli olup, ailelerin eğitim sürecine aktif katılımının ve çocuğu doğru yönlendirmenin başarı yolculuğunda nasıl belirleyici olabileceğini gösterir. Bir diğer önemli çıkarım ise, Ben'in karşılaştığı zorluklarla başa çıkma kapasitesinin onun gelişiminde ne denli etkili olduğudur. Filmde Carson'un hem maddi zorluklarla hem de eğitim sistemindeki sorunlarla mücadele ettiği görülmektedir. Ancak, bu zorluklara rağmen Ben'in sürekli olarak hedeflerine odaklanması ve karşılaştığı engelleri aşma isteği, motivasyonun üstün yetenekli bireylerin başarısındaki rolünü açıkça ortaya koyar. Bu durum, yetenekli bireylerin sadece bilişsel kapasiteleriyle değil, aynı zamanda azimleri ve kararlılıklarıyla da başarılı olabileceklerini göstermektedir.

Film ayrıca, üstün yetenekli bireylerin hayatlarında mentorların ve eğitimcilerin ne kadar önemli olduğunu vurgular. Ben'in eğitim hayatında karşılaştığı mentorlar, ona tıp alanında uzmanlaşma fırsatları sunmuş ve yetenek-

lerini geliştirmesi için onu yönlendirmiştir. Bu, üstün yetenekli bireyler için uygun mentorların ve eğitimcilerin ne kadar önemli olduğunu ortaya koyar. Doğru yönlendirmeler ve destekleyici eğitim fırsatları, bireylerin potansiyellerini tam anlamıyla gerçekleştirmelerine yardımcı olabilir. Ben'in hayatındaki bir diğer kritik faktör ise şans ve fırsatların değerlendirilmesidir. Filmde gösterilen bazı önemli dönüm noktaları, Ben'in doğru zamanda doğru fırsatlarla karşılaşarak bunları değerlendirebilme becerisini ortaya koymaktadır. Ancak bu fırsatların başarıya dönüşebilmesi için bireyin hazır olması ve kararlılıkla bu fırsatları değerlendirmesi gerekmektedir.

Ben'in başarı yolculuğu, üstün yetenekli bireylerin başarılarının sadece bireysel faktörlerle sınırlı olmadığını, bunun yanında çevresel ve sosyal desteklerin, motivasyonun ve şansın bir arada işlediğini vurgular. Filmdeki başarı hikayesi, diğer üstün yetenekli bireylere de yetenek gelişiminde hem içsel, dışsal ve şans faktörlerin rolünü anlamada önemli çıkarımlar sunmaktadır. Ben'in gösterdiği psikolojik dayanıklılık, fırsatları değerlendirme becerisi ve çevresel destekler, üstün yetenekli bireylerin kendi başarı yolculuklarında nasıl ilerleyebileceklerine dair yol gösterici olabilecek niteliktedir.

Son olarak araştırmanın bazı sınırlıklarından bahsetmek gerekir. Nitel araştırmaların doğası gereği ve tek bir film üzerinden analiz edildiği için tek veri kaynaklarının sınırlı olduğu ve genelleme noktasında dikkatli olmak gerektiği söylenebilir. Bir diğer önemli nokta da Ben'in hikayesinin Amerika Birleşik Devletlerinde geçmesi ve siyahi bir birey olmasıyla ilgilidir. Bundan kaynaklanan kültürel farklılıklar söz konusu olabilir. Ancak genel anlamda ortaya çıkan temaların genel ve kültürden bağımsız temalar olduklarını da söylemek mümkündür. İleriki dönemlerde yapılacak benzer araştırmaların daha fazla filmi ele alması ve farklı kuramlar üzerinden değerlendirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

Afat, Nüket vd. "Gifted filmi bağlamında özel yeteneklilere ve eğitimlerine genel bir bakış". *Turkish Studies* 15/5 (2020).
<https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies>

Alexopoulou, Archondoula vd. "Resilience and Academic Underachievement in Gifted Students: Causes, Consequences and Strategic Methods of Pre-

vention and Intervention". .." *International Journal of Online & Biomedical Engineering* 15/14 (2019). <https://doi.org/10.3991/ijoe.v15i14.11251>

Anadolu, Ajans. "Mete Gazoz'un babası Metin Gazoz: Bir baba olarak Mete ile çok gurur duyuyorum" (2022). <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/mete-gazozun-babasi-metin-gazoz-bir-baba-olarak-mete-ile-cok-gurur-duyuyorum/2616786>

Anlatan, Mervenur. "Türkiye'de Özel Yeteneklilerle Yapılan Çalışmalarda Benlik Algısı". *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi* 9/1 (2023), 21-52. <https://doi.org/10.30855/gjes.2023.09.01.002>

Austin, John. *Chase, chance and creativity*. Columbia, 1978.

Betts, George - Kercher, Jolene. "The autonomous learner model for the gifted & talented". *Systems and models for developing programs for the gifted and talented*. 49-103. Routledge, 2023.

Bland, Lori C. vd. "An overview of resilience in gifted children." *Roeper Review* 17/2 (1994), 77-80. <https://doi.org/10.1080/02783199409553629>

Carley, Mark, S. "Training goes to the movies". *Training & Development* 53/7 (1999), 15-19.

Clark, Barbara. *No child is just born gifted: Creating and developing unlimited potential*. Routledge, 2021.

Davis, Gary, A. - Nicolas Colangelo (ed.). *Handbook of gifted education*. Allyn and Bacon, 1997.

Demirel, Şule - Sak, Uğur. "Yetenek hiyerarşisi: üstün yetenek türlerinin toplumsal değerleri üzerine bir araştırma". *TALENT* 1/1 (2011), 61-76.

Duman, Ayşenaz E. - Özdemir, Nurten, K. "Deha (Gifted) Filminin Üstün Yetenekli Bireylerin Kariyer Gelişimleri Açısından İncelenmesi". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 22/1 (2024), 267-298. <https://doi.org/10.37217/tebd.1366140>

Elnur, Ahmet. "Dijital Çağda Boş Zaman: Boş Zaman Olgusunu Dijitalleşmesi Bağlamında 'Ready Player One' Filminin İncelenmesi". *Mev-*

zu:Sosyal Bilimler Dergisi 11/3 (2024), 431-462.
<https://doi.org/10.56720/mevzu.1428798>

- Gagne, Fransoua. "From Giftedness to Gifted Education". *The integrative model of talent development (IMTD): From theory to educational applications*. 149-182. Routledge, 2021.
- Gardner, Howard - Hatch, Thomas. "Educational implications of the theory of multiple intelligences". *Educational researcher* 18/8 (1989), 4-10.
- Gökçe, Erten vd. "Adaptation of Harter's scale of intrinsic versus extrinsic motivational orientation in the classroom to primary schools in Turkey". *Egitim Arastirmalari-Eurasian Journal of Educational Research* 42/11 (2011), 79-94.
- Guilford, Joy, Paul. "Intelligence: 1965 model". *American psychologist* 21/1 (1966), 20.
- Halsted, Jouth Wynn. *Some of my best friends are books: Guiding gifted readers from preschool to high school*. Great Potential Press, 2009.
- Harter, Sousan. "A new self-report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom: Motivational and informational components". *Developmental Psychology* 17/3 (1981), 300-312.
<https://doi.org/10.1037/0012-1649.17.3.300>
- Infantes-Paniagua, Aivaro vd. "Differences in self-concept between gifted and non-gifted students: A meta-analysis from 2005 to 2020" 38/2 (ts.), 278-294.
- Kangas, Timothy, C. vd. "Cinematherapy in gifted education identity development: Integrating the arts through STEM-themed movies". *Journal of STEM Arts, Crafts, and Constructions* 2/2 (2017), 45-65.
- Klimecka, Eva. "Advantages and disadvantages of being 'gifted': perceptions of the label by gifted pupils." *Research Papers in Education* 38/6 (2023), 902-923. <https://doi.org/10.1080/02671522.2022.2065523>
- Krippendorff, Klaus. *Content Analysis: An Introduction To Its Methodology*. Sage Publication, 2004.

- Leana-Taşcılar, Marilena Z. *Duygu gelişimini destekleme psikoeğitim programı*. MEB, 2022.
https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_03/26131550_DUYGU_GELISIMI_DESTEKLEME.pdf
- Leana-Taşcılar, Marilena Z. *Özel yetenekli çocukların psikolojisi: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Nobel, 2. Basım, 2018.
- Leana-Taşcılar, Marilena Z. "Üstün Zekalı Çocuklarda Mükemmelliğin Geliştirilmesi İçin Üstünlüğün Aktiotop Modeli'nin Türkiye'ye Uyarlanması için Öneriler". *JEYSG* 2/1 (2014), 18-32.
- Luo, Linlin - Kiewra, Kenneth, A. "Parents' roles in talent development". *Gifted Education International* 37/1 (2021), 30-40.
<https://doi.org/10.1177/0261429420934436>
- Maharani, Surya. *The Analysis of Politeness Strategy Applied by the Main Characters of " Gifted" Film*. Ganesha: Universitas Pendidikan, 2023.
- Majid, Rosadah - Aliza, Alias. "Consequences of risk factors in the development of gifted children." *Procedia-social and behavioral sciences* 7 (2010), 63-69. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.10.010>
- Miles, Matthew, B. - Huberman, Allen, M. *Qualitative data analysis: a source book of new methods*. Sage Publication, 2021.
- Mushkina, İrina - Maznichenko, Maria. "Scientific Interpretation of Films about School as a means of Overcoming Challenges for Teachers in Their Work with Gifted Children". *ARPHA Proceedings*. 5/1155-1170, 2022.
- Neihart, Maureen. *The social and emotional development of gifted children: What do we know?*. Routledge, 2021.
- Olszewski-Kubilius, Paola vd. "Benchmarking psychosocial skills important for talent development". *New Directions for Child and Adolescent Development*, 168 (2019), 161-176. <https://doi.org/doi.org/10.1002/cad.20318>
- Olszewski-Kubilius, Paola vd. "Personality dimensions of gifted adolescents: A review of the empirical literature." *Gifted Child Quarterly* 32/4 (1988), 347-352. <https://doi.org/10.1177/001698628803200403>

- Örnek, Nilay. "Nasıl Olunur? Şahika Ercümen". Nasıl Olunur? Erişim 01 Ekim 2024. <https://www.youtube.com/watch?v=c2ISAqUWHU0&t=79s>
- Patton, Michael. *Qualitative research and evaluation methods*. Sage Publication, 3. Basım, 2002.
- Renzulli, Joseph. "Emerging conceptions of giftedness: Building a bridge to the new century". *Exceptionality* 10/2 (2002), 67-75. https://doi.org/10.1207/S15327035EX1002_2
- Sağlam, Abdulkadir vd. "Tannenbaum'un Yıldız Modeli'nin Kuramsal Yapısı". *The Journal Of Academic Social Science* 126 (2022), 150-158. <https://doi.org/10.29228/ASOS.57348>
- Sak, Uğur. *Üstün zekalılar: özellikleri, tanılanmaları ve eğitimleri*. Vize, 7. Basım, 2017.
- Schreier, Margrit vd. "Qualitative Content Analysis: Conceptualizations and Challenges in Research Practice". *Qualitative Content Analysis I*. In *Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research*, 2019.
- Siegle, Del. *Understanding underachievement*. Routledge, 2022.
- Silverman, Linda. "The Overlooked Role of Modalities in Multi-Exceptional Children". *Roeper Review* 46/2 (2024), 90-102. <https://doi.org/10.1080/02783193.2024.2309137>
- Simonton, Dean, K. "The genetic side of giftedness: A nature-nurture definition and a fourfold talent typology." *From Giftedness to Gifted Education*. 335-352. Routledge, 2021.
- Sternberg, Robert. "Our research program validating the triarchic theory of successful intelligence: Reply to Gottfredson". *Intelligence* 31/4 (2003), 399-413. [https://doi.org/10.1016/S0160-2896\(02\)00143-5](https://doi.org/10.1016/S0160-2896(02)00143-5)
- Sternberg, Robert - R. Davidson (ed.). *Conceptions of giftedness*. Cambridge, 2005.
- Şakar, Seda vd. "Examination of Movies About Gifted Individuals". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* 24/1 (2023), 179-197. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.935326>

- Tannenbaum, Abraham, J. "Nature and nurture of giftedness". *Handbook of gifted education*. ed. Nicolas Colangelo - Gary Davis A. 45-49. Pearson, 2003.
- Topçu, Sevgi - Leana-Taşçılar, Marilena Z. "The role of motivation and self-esteem in the academic achievement of Turkish gifted students." *Gifted Education International* 34/1 (2018), 3-18.
- Yan, Kong - Zhu, Haihui. "A decade comparison: self-concept of gif-ted and non-gifted adolescents." *International Education Journal* 6/2 (2005), 224-231.
- Yesildağ, Ahmet - Bostan, Sedat. "Movie analysis as an active learning model: a study with health management student". *The International Journal of Management Education* 21/1 (2023), 100759.
<https://doi.org/10.1016/j.ijme.2022.100759> Get rights and content
- Ziegler, Albert. "The Actiotop Model of Giftedness". *Conceptions of giftedness*. ed. Robert Sternberg - Davidson, R. M. Springer, 2005.
- Zimmerman, Barry. "Becoming a self-regulated learner: An overview." *Theory into practice* 41/2 (2002), 64-70.
https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2
- "Gifted Hands: Ben Carson Story". haz. Thomas Carter. *Johnson and Johnson*. Yayın Tarihi 2009. <https://www.imdb.com/title/tt1295085/>